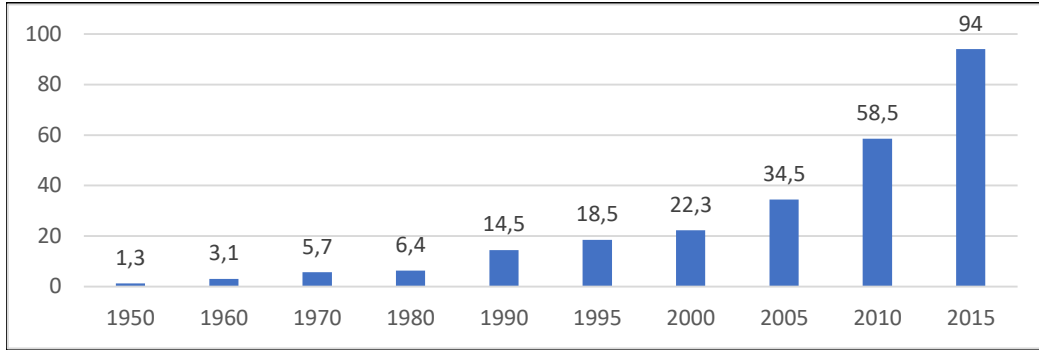

EDİTÖRDEN

Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi'nin (USOBED) ikinci cilt, ikinci sayısıyla tekrar beraberiz. Bu sayıdaki akademik mesajlara geçmeden önce iki hususu nazarı dikkate vermek istiyoruz. Bunlardan birincisi yükseköğretimde kalitenin ön plana çıkmaya başlaması, ikincisi ise akademisyenlere verilen önemin daha bir hissedilir olması, başarılı çalışmalara imza atan akademisyenlerin Devlet Başkanı tarafından ödüllendirilmesi ve teşvik edilmesidir. Türkiye’de beşeri sermayenin kadri-kıymetinin tam olarak bilinmemesi sebebiyle yıllarca yükseköğretim ihmale uğramış, insan kaynağının eğitimindeki gecikmelerin ülkemize faturası oldukça ağır olmuştur. İşte üniversitelerimizin bu fetretten sıyrılmasında ilk adım yükseköğretimde toplum taleplerine cevap verebilecek kadar üniversite açılması ile atılmıştır. Tablo 1’de de görüldüğü üzere son 15 yıl içinde Türkiye çağ nüfusuna yetecek kadar üniversite açmayı başarmış ve brüt okullaşma oranında 2015 yılı itibariyle %94’lük bir oranı yakalamıştır. 2018 yılında bu oran %100’e ulaşarak OECD üyesi ülkeleri arasında Türkiye’yi liste başı yapmıştır.

Tablo 1: Yükseköğretimde Brüt Okullaşma Oranı (1950-2015)

Kaynak: YÖK, Bilgi Yönetim Sistemi (2018). <https://istatistik.yok.gov.tr>.

Peki, brüt okullaşma oranı ne mânaya gelmektedir? Teknik olarak yükseköğretime kayıtlı toplam öğrenci sayısının, 18-22 yaş grubundaki çağ nüfusuna bölünmesi ve 100 ile çarpılmasıyla bulunan yükseköğretim brüt okullaşma oranı bize, Türkiye’de üniversite eğitimi almak isteyen tüm lise mezunlarına yetecek kadar üniversitenin var olduğunu gösterir. Bu muazzam bir başarıdır. Daha 2000’li yılların başında üniversite sınavına giren her beş kişiden sadece birine okuma fırsatı tanınan bir yapıdan bugünlere gelinmesi basit ve sıradan bir gelişme değildir. Bu süreçte üniversitede bir sandalye elde etmek için gençlerin çocukluklarını bile yaşayamadan başladıkları dersanelerdeki imtihan yarışları, dışarda kalan talebelere vurulan başarısızlık damgaları ile yaşanan psikolojik çöküntüler, ailelerin harcadıkları paralar, katsayı ayrımcılığı, başörtüsü sebebiyle gençlerin eğitim haklarının gaspedilmesi ve daha bir çok meseleyi unutmamak gerekir. Çağ nüfusunu kuşatacak üniversitelerin açılmasına dudak bükten veya “tabela üniversitesi” yakıştırmaları yapan bazı çevreler ve sistem içinden bazı akademisyenlere şu soruyu sormak yanlış olmayacaktır; “Siz, eski ve köklü üniversiteler neden dünyadaki ilk yüz üniversite içinde yoksunuz?” bu soruya cevap veremeyenlerin yeni kurulan üniversiteleri eleştirmekten ziyade, gelip oralarda görev almaları beklenir ve doğrusu da budur.

Neyse ki bu dönem artık geride kalmıştır. Yükseköğretimde sayı kifayetsizliği aşılmış ve sıra kaliteye gelmiştir. Bu hususta tüm üniversitelerde ciddi çalışmalar yapılmaktadır. Üniversitelerin ar-ge çalışmalarına yönlendirilmesi, ihtisas üniversitelerinin artırılması, “misyon farklılaşması” ile üniversitelerin vasıflı hale getirilmesi yakın bir gelecekte aynen sayısal yeterliğin sağlanması gibi kalitede de Ülkemizi önemli bir seviyeye getirecektir.

Bu sayıda ele alacağımız ikinci husus akademisyenlerin Devlet Başkanı tarafından ödüllendirilmesi ve Dünya çapındaki akademik değerlerimiz olan merhum Prof. Dr. Halil İnalçık, merhum Prof. Dr. Fuat Sezgin ve Prof. Dr. Aziz Sancar örnekleri üzerinden teşvik

edilmesidir. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Cumhurbaşkanlığı Külliyesi Beştepe Millet Kongre ve Kültür Merkezi'nde düzenlenen törende "TÜBİTAK ve TÜBA Ödüllerini bizzat vermesini ve yaptığı çağrıyla önemli bir kilometre taşı olarak görmek gerekir.

Bu teşviklere YÖK'ün akademik terfi ve teşvik mevzuatında düzeltmeler yaparak destek vermesi bizim kalıcı bir beklentimizdir. Bu husustaki taleplerin birincisi, ilmi yayınlar hususunda ulusal-uluslararası puanlama farkının asgari seviyeye indirilerek entelektüel mülkiyetin dışarıya kaçmasına engel olunması ve ilmi toplantılardaki ayırımın kademeli olarak kaldırılmasıdır. Her ne kadar YÖK kalite arayışı sebebiyle bu farklı değerlendirmelere gittiğini ifade etse de her zaman bu işlerin "mevzuata uygun hale getirilebileceğini" gözden irak tutmamalıdır. Bunun yerine ülkemizde çıkarılan akademik dergilerin ve yapılan bilimsel toplantıların kalitesini arttırıcı kıstaslar getirilmesi daha isabetli olacaktır. İkincisi, 2019 yılında başlayacak olan "norm kadro" uygulamasıdır. Bu hususta YÖK'ün katılımcı bir anlayışla akademisyenlerin görüşünü alarak norm kadro mevzuatını gözden geçirmesi kalite çalışmalarına müspet yönde tesir edecektir.

Bu sayımızdaki makalelere ve bu makalelerle verilen mesajlara da kısaca temas etmek isteriz. Dergimizin bu sayısında yedi tane makale bulunmaktadır. Tam metnini Dergimizde okuyacağınız Dr. Yakup ASLAN'ın "Firma Performansına Doğrudan Etki Eden Performans Kalemleri" başlıklı makalesinde sürdürülebilir rekabet için gerekli araçların performans değerlendirmede nasıl kullanılacağına dair sorulara cevap aranırken; Pelin YILDIZ KAYA ve Dr. Ahmet ÖZTEL'in "Kurumsal Sürdürülebilirlik Performansının Gri İlişkisel Analiz Yöntemi İle Değerlendirilmesi: Otokar Örneği" başlıklı makalesi ile otomotiv sektöründe kurumsal sürdürülebilirlik performans analizi yapılarak kurumsal sürdürülebilirliği etkileyen ekonomik, sosyal ve çevresel faktörler analiz edilmektedir. Dergimizin bu sayısında "Bürokratik Vesayet Anlayışına Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin Etkisi"ni inceleyen Şehriban MERCİMEK, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin, bürokratik vesayet kurumlarının vesayetçi tutumlarını ne ölçüde zayıflatacağı ve bu yapıların vesayetçi uygulamaları ortadan kaldırmadaki rolünü ele almaktadır. Sabri ANIK ve arkadaşları "Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Bölüm Tercih Nedenleri ve Bölümden Beklentileri: Bingöl Üniversitesi Örneği" üzerinden yaptıkları değerlendirmede öğrencilerin bölüm tercihi yaparken alana yönelik ilgileri yanında dikey geçiş beklentilerinin de bulunduğu tespitini yapmışlardır. Yakup ASLAN, "İç Kontrol Ve İç Denetim Mekanizmasının Gerekliliği: Enron Vakası", başlıklı makalesinde 2008 yılında ABD'de başlayan Mortgage krizinin önemli göstergelerinden Enron şirketinin batma sebeplerini inceleyerek işletmelere iç denetimin ve iç kontrol sistemlerinin yüzeysellikten kurtarılıp profesyonelce yapılması mecburiyetine dair ikazlarda bulunmaktadır. Keza iş dünyasına dair yazılan "Postmodernizm Akımı Ve İşletme Yönetimine Etkileri" başlıklı makalede Hasan ERASLAN ve İbrahim ŞENGÜN modernizm ve postmodernizm kavramlarını inceleyerek postmodernizm'in işletme yönetimine etkilerini ortaya koymuşlardır. Nuri DEMİREL ise "Kır Sosyolojisi Ve Kırsal Kalkınma" başlıklı makalesinde kent dışı kırsal alanların gelişmişliğini inceleyerek, genel bir takım değişkenlerle birlikte özel ve yerel unsurların da dikkate alınması üzerinde durmaktadır.

Son olarak miladi 2018 yılını geride bırakırken Batı Karadeniz Akademisyenler Derneği (BAKAD)'nin ileriye yönelik projelerinden de bahsetmek isteriz. Akademik dergi yayınında sosyal ve beşeri alanın yanında fen ve mühendislik alanında da bir derginin çıkarılması ihtiyacı kendini hissettirmeye başlamıştır. Değerli akademisyen dostlarımızın bu konudaki desteklerini beklerken 2019 yılının akademik câmiaya hitabın çeşitleneceği bir dönem olmasını diliyoruz.

Prof. Dr. Mahmut Bozan
BAKAD Başkanı